

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Список використаних джерел:

1. Борисенко Л. М. Зарубіжна практика державного фінансового контролю та можливості її імплементації в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №13-14. С. 50-54.
2. Воленко В. Г. Зарубіжний досвід державного фінансового контролю в умовах децентралізації. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія : Економічні науки*. 2019. - Вип. 1. С. 44-50.
3. Ровинський Ю. О. Модернізація системи правового забезпечення державного фінансового контролю України в контексті європейського досвіду. *Правова держава*. 2018. № 31. С. 53-60.

Оксана ЧЕРЕШНЮК

кандидат економічних наук, доцент
Західноукраїнський національний університет
м.Тернопіль, Україна

**ЕЛЕКТРОННИЙ АУДИТ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ**

Сучасний розвиток суспільних відносин все більше залежить від процесів інформатизації, функціонування мереж, використання інформаційно-аналітичних систем і рівня цифровізації. Ці складові поступово стають невід’ємною частиною не лише суспільного життя, а й інтегруються в правову систему держави. Цифрова економіка формує нові умови для економічної діяльності, вимагаючи активного застосування інновацій та інформаційно-комунікаційних технологій у різних сферах, зокрема у фінансах, бухгалтерському обліку, державному управлінні та аудиторському контролі. Цифровізація податкового аудиту впливає на різні суб’єкти, зокрема платників податків, аудиторські компанії та фіскальні органи. Нині більшість платників здійснюють бухгалтерський облік із використанням цифрових технологій, що сприяє впровадженню хмарних сервісів і цифрових платформ, відкриваючи широкі можливості для податкової оптимізації [2].

Податковий аудит також зазнає змін, що передбачають трансформацію традиційних податкових служб у сучасні високотехнологічні структури. Цей процес вимагає часу, ресурсів і значних зусиль. Інтеграція інноваційних цифрових технологій у податковий аудит забезпечує стратегічні переваги, зокрема зниження витрат часу, підвищення ефективності та оптимізацію ресурсів. Водночас цифрові інструменти стають ключовим елементом модернізації податкових органів, які запроваджують новий напрям перевірки – електронний аудит.

О. Л. Денисенко, К. О. Назарова і К. В. Безверхий виокремили ряд ознак електронного аудиту, що суттєво відрізняє його від інших видів. Електронний аудит є окремим видом контролю, який проводиться органами Державної податкової служби України у сфері

ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль

оподаткування. Його особливістю є використання сучасних цифрових інструментів, зокрема електронних форм податкової звітності, електронної документації та спеціалізованого програмного забезпечення. Предметом електронного аудиту виступає електронна податкова звітність платників податків, а також системи електронного адміністрування податкових і акцизних накладних. Цей вид перевірки базується на аналізі даних, що надаються в електронному форматі, що дозволяє забезпечити ефективність та точність перевірок. Методика проведення електронного аудиту відрізняється від традиційних підходів і полягає у використанні цифрових технологій для аналізу інформації та виявлення можливих порушень у сфері оподаткування. Таким чином, електронний аудит сприяє підвищенню прозорості податкового адміністрування та ефективності контролю [3]

І. І. Подік зауважила, що електронний аудит є дієвим інструментом подолання наслідків й загроз в економіці країни, що були спричинені пандемією. Проблема доступу до інформації про фінансово-майновий стан платників податків та їх господарські операції можна вирішити шляхом впровадження в роботу податкових органів аудиту електронних даних. Основною особливістю такого аудиту є використання цифрових методів аналізу інформації, що міститься в бухгалтерських і первинних документах, з метою перевірки коректності розрахунку податкових зобов'язань [5, с. 120].

Механізм електронного аудиту базується на застосуванні спеціального формату електронної звітності, який забезпечує легкий доступ до необхідних даних для проведення ефективної податкової перевірки, мінімізуючи потребу в додаткових запитах інформації. Одним із прикладів такого стандарту є Standard Audit File for Tax. Він був розроблений Організацією економічного співробітництва та розвитку у 2005 році. Згодом формат зазнав удосконалень і сьогодні широко використовується у країнах Європейського Союзу, таких як Люксембург, Австрія, Литва, Польща, Нідерланди та Португалія та Франція. Цей стандарт має значні переваги, зокрема скорочення часу проведення перевірок та підвищення точності виявлення випадків ухилення від сплати податків, що робить його більш ефективним у порівнянні з іншими формами контролю [5].

Система податкового електронного контролю у Франції є однією з найсучасніших у Європі, завдяки активному впровадженню цифрових технологій для підвищення прозорості, точності та ефективності податкових перевірок. Електронний аудит відіграє ключову роль у цій системі, забезпечуючи автоматизований аналіз даних і мінімізацію часу, необхідного для перевірок. Основою податкового електронного контролю є обов'язкове використання електронної звітності. Усі підприємства у Франції зобов'язані подавати звітність у цифровому форматі, включаючи декларації з податку на прибуток, ПДВ та інших податків. Особливу увагу приділено файлу бухгалтерських записів, який підприємства повинні надавати податковим органам під час перевірки. Цей файл містить детальну інформацію про всі операції компанії, що дозволяє автоматизувати процес аналізу даних і виявлення аномалій. Крім того, Франція використовує міжнародний стандарт, що забезпечує уніфікований обмін даними з іншими країнами Європейського Союзу. Це сприяє гармонізації податкового контролю на міжнародному рівні.

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Застосування цифрових методів аналізу дозволяє податковим органам Франції скоротити час перевірок, підвищити точність виявлення порушень, включаючи ухилення від сплати податків, і забезпечити прозорість у взаємодії з платниками податків. Водночас використання цифрових інструментів зменшує потребу в паперових документах і фізичних перевітках, що спрощує процес як для підприємств, так і для податкових органів. Електронний аудит у Франції є прикладом ефективної цифровізації податкової системи, що сприяє вдосконаленню адміністрування податків і боротьбі з податковими правопорушеннями. Цей підхід служить зразком для інших країн, які прагнуть модернізувати свої податкові системи.

У міжнародній практиці вже визначено і закріплено на законодавчому рівні основні аспекти електронного аудиту. Це включає впровадження електронного документообігу, розробку та затвердження спеціального формату файлу для проведення електронного податкового аудиту, а також створення методології для його реалізації.

Такий підхід підкреслює важливість детального вивчення сучасного стану та нормативно-правового регулювання е-аудиту в Україні. Це питання має не лише наукове, а й практичне значення, і його вирішення є вкрай необхідним для адаптації до міжнародних стандартів і забезпечення ефективного податкового контролю.

Список використаних джерел:

1. Біліченко А. П., Борисенко О. П. Зарубіжний досвід застосування електронного аудиту в діяльності податкових органів України. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2019. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pandr_2019_2_6
2. Гай О., Кононенко Л., Черновол О. Податковий аудит в умовах цифровізації: сучасний стан, проблеми, перспективи. Економіка та суспільство, 2023. № 54. URL: <https://doi.org/10.32782/2023-54-16>
3. Денисенко О. Л., Безверхий К. В., Назарова К. О. Електронний аудит платників податків в умовах воєнного стану: нові виклики для бізнесу. Ефективна економіка. 2023. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_2_19
4. Новицький А. М., Репеха Н. І. Електронний податковий аудит як науково-правова категорія. Ірпінський юридичний часопис. 2019. Вип. 2. С. 109-118
5. Подік І. І. Електронний аудит як один із податкових інструментів подолання негативних наслідків та загроз для економіки України, спричинених пандемією covid-19/ Економіка та держава. 2020. № 6. С. 118-121